

Verzen

P.C. Boutens

bron

P.C. Boutens, *Verzen*. Maison Blok, Den Haag 1898

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/bout005verz01_01/colofon.php

© 2011 dbnl

Voorreden.

Ik ben dit boekje een genegen vriend. Wáárom eigenlijk zoo zeer? Waarom heb ik deze verzen zoo betuurd en ze met mijn gemijmer zoo om en om betast, als een schat paarlemoerleurige schelpen, bleek ròze en bleek paarsche papavers, bloemen van avondlucht-kleur?

Er zijn er bij die gelijken de melancholie zelve zichtbaar opbloeyend in kleur-ets, landschappen stil in overschaduwde meer, spiegelbeelden van geliefde, klein en

VI

vaag in donker vrouwen-oog als heimelijk kleinood gevat in traan-juweel, weërschijn
van lieve levenskamer in spiegel in de schemering....

* * *

Is het wellicht om de bizondere beking van voor het eerst zoo te geleiden als ik nu
deze poëzie mag doen?....

Er is daar iets in van het intiem en aangenaam verontrustende genoeg der
voorstelling van een nieuwen vriend aan oud bekenden. Ook de prettige schaamte
van het open-leggen eener nog ongeweten genegenheid.

Hoe zullen zij elkaâr bekijken?.... Wat zullen zij, zoo zwijgend of onder het spreken
over andere dingen door, wel van elkaâr denken?

Meer dan één kleine angst schuilt onder de korte en helle lachen, die het prikkelende
genoegen van het samenzijn uit-trompetteren. Angst, dat de een slecht den ander zal
zien, te weinig waardeeren. Maar een weinigje jaloersche angst voor al te véel
waardeering óók, misschien....

* * *

VII

Als het gesprek, eigenlijk zonder dat gij het bedoeld hadt of wist, eensklaps blijkt fijner te zijn geworden, en gij bemerkt dan aan een blik, beweging of stemmeklank van uw gezelschap, - dat hij U heeft begrepen, dat, niet de algemeene beteekenis maar de bijzondere beteekenis dezer gespreks-schakeering, die haar meest eigenlijke beteekenis is, door hem is gevoeld, - dan is dat een verrassing, eene ontmoeting van twee, die reeds tot de sfeer der vriendschap behoort, en een zeer heuglijke levensgebeurtenis. Want is de ont-dekking van verwantschap misschien niet aangenamer nog dan de wetenschap daarvan?

Een dergelijke aangename ondervinding is het ontmoeten, het hooren daar op eens, - als een beek voor een dorstige in het bosch - van een dichter-stem in een boek.

* * *

Zoo als er een heimelijke verstand-houding van aristocratie is, die zekere toon, die zekere wijze van zich te hóuden, aan welke stellig de een den ander herkent te midden eener daarvoor ongevoelige menigte, en hem

VIII

met welbehagen denken doet: aa juist, die is van het echte ras, - zoo is er een genoegdoening, een verheugd herkennen voor den boeken-doorlezenden dichtkunstliefhebber, als hij daar, te midden van zoo veel hulpeloos en waardeloos werk, regels ziet, verzen, die zijn aandacht blij kan doorpróeven, en die boven het werk zijn gelaat bewegen tot ingenomenheid, door een glimlach in zwijgende vreugde beandwoordend het mooye dat in den schrijver heeft bewogen en door hem vastgesteld is in het schrift.

* * *

Wat is het toch? Wie zal ons ooit, in heldere scherpzinnigheid, zeggen wat het is: de gevoelige toets in de taal, de beweging van den klank, dat onbedriegelijke kenmerk, waarbij het woord Poëzie mag worden uitgesproken?

Gij doorbladert een reeks fransche verzenbundels bijvoorbeeld, van den tegenwoordigen tijd, inhoudende alle soorten van verzen, alle vormen, alle maten, alle onderwerpen, historische, statig beschrijvende, of uitroepende, betoogende, hartstochtelijk lyrische, of idylli-

sche, kwijnend kweelende, of leuke, kleurig voorstellende, en dit alles is ...knap, aardig, fraai, al wat gij wilt; maar eigenlijk is het niets, omdat het ééne, het allereenigst noodige er aan ontbreekt,.... tot eensklaps gij stil blijft met uw oogen.... bij een paar regels, die gij daar.... snel kijkt gij op den omslag.... o juist, het is een boek van VERLAINE dat gij in de hand hebt.

Poëzie is iets zoo buitengewoon voortreffelijks dat in Frankrijk, het rijke literatuurland, VERLAINE niet één goed groot gedicht heeft gemaakt, niet één groot geheel van Hooge Lyriek, dat hij maar zeer enkele kleine, zachte gedichten heeft gemaakt, die gehéél vloeibaar zijn van - loutere poëzie, dat hij meest volkómen goed is alleen bij kleine scheutjes van regels, - en toch VERLAINE, zonder eenigen twijfel, de grootste, of eigenlijk de éénige, dichter is van de laatste eeuwheft in Frankrijk.

Wat is het toch? Aanschouwing der wereld, der natuur, met veel mooi vinden? Verbeelding? Gevoel? Moed? - Al hadt gij met de sterkste gevoelens van afkeer of ingenomenheid de geheele wereld beschouwd, met

de grootste Bewondering de natuur in al hare deelen, al beschiktet gij over de rijkste Verbeelding, al waart gij een vrouw en stierft van Gevoel en al was de kloekste Doodsverachting uw eigenschap, - het hielp u niets, zoo gij het ééne noodige ontbeert, waarvoor al die zaken niet meer dan uitnemende hulpmiddelen zijn.

Poëzie is alleen dit: een aandoening in u zeer helder zien en die *als buiten u om* zich zelve in klank-beweging laten stellen op het papier.

Naarmate zij het minder doet als buiten u om, zal het poëtisch gehalte verminderen.

De auteur, dien ik het voorrecht heb in te leiden, is een dichter, is: aangedaan met Poëzie.

Nu zullen wij wellicht later eens nagaan of hij een groot of klein, een hartstochtelijk of een kalm dichter is, of hij meer of minder plastiesch werkt, in welke maten, en zoo meer. Maar, voor alles, laten wij ons hiermeê verheugen: een nieuw dichter in Holland.

Er zijn er bij deze gedichten, die van hun eerste woord tot hun laatste geheel tot poëzie zijn gelouterd; ook zijn er, waar gij al lezend den dichter kwijt zijt voor eenigen tijd. Gij spreekt hem dan reeds in u zelf

toe: Waar blijft gij, waar zijt gij gebleven, en hoort na, en zoekt hem te vergeefs,....
 tot daar op eens.... een kleine rimpeling van woordbeweeg.... o ja, daar is het weêr,
 daar heb ik u weêr, zéker, ónmiskenbaar....

* * *

De bezigheid van dezen dichter is het af-beelden van zijn Gevoel. Dit doen alle dichters en kenschetst hem dus alleen in 't algemeen; maar in 't bijzonder geldt deze uitdrukking naauwkeurig voor hèm, omdat hij niet de natuur afbeeldt met gevoel, maar zijn gevoel afbeeldt met de natuur.

In plaats van tot de natuur te gaan, trekt hij haar naar zich toe.

Hij maakt niet landschaps-beschrijvingen, objektief, en brengt daarin dan veel 'gevoel', zoodat het ons mooye landschap-stukjes lijken; maar hij maakt gevoelsbeschrijvingen, subjektief, en bezigt als materie daarvoor gegevens uit de natuur.

Er ontstaat hierdoor een aan-houdende on-middellijke vermenging van de plastische motieven met de wendingen van den gevoelsgang, een al-door dadelijk

te-rugkeeren tot, en zich vast-houden aan - de gemoedsbeweging, zonder zich door de behaaglijke plastiek tot eene wandeling daarin, ver van zich zelve, te laten gaan, waarvan het gevolg is dat het gehalte der gedichten fijner is, meer licht-doorzichtig, meer verlost van het gewicht der materie.

Kon men ooit, zonder te rekenen met de grootte van den kunstenaar, die er zich van bediende, op zich zelf aan het eene procédé meer waarde toekennen dan aan het andere, - dan zoude het hier gebezigde zeker te verkiezen zijn boven zijn voorgangers en voorbereiders. Nú kan alleen gezegd worden, dat in déze gedichten dit procédé uitmunt boven het gemiddelde der resultaten van het primitief-realistiesch procédé in onzen tijd.

* * *

In Gedicht is Gevoel alles. Een Gedicht moet mij áandoen, moet aktief en duidelijk in mij *indringen*, als plotselinge bloemengeur in reukeloos vertrek, als kaarsevlam in duistere ruimte.

Geenszins de neutrale gedichten, die wel aangenaam zijn om aan te zien maar mij niet meer aandoen dan

XIII

een welgekleed en niet-misvormd voorbijganger op straat; maar alléén de gedichten die geven of over-eenkomen met een staat van blanke en onbewogen verrukking kunnen gezegd worden béter te zijn dan de meer bijzonderlijk ontroerend of emotioneel te noemen gedichten.

Het lijkt mij dus, dat dagelijksche tevredenheid en oppervlakkig-vreugdevolle levenskalmte, hoe zeer wellicht daarvan een lage parallel, aanmerkelijk verder van de niet bewegende verrukking áf is dan de, smartlijke, emotie.

* * *

Wat is weemoed? Hoe komt het, dat zoo dikwijls weemoed en poëzie ons toeschijnen twee benamingen voor het zelfde te zijn? En dat, wat wij den klank, de melodie van een gedicht noemen, de tot muziek geworden weemoed lijkt te wezen?

Is het niet om dat het vermogen onze smart schoon te zien en er van te genieten, een bode is, welke alleen daalt van de hellingen, die tot het boven-menschelijke reiken?

XIV

Is daarom de regenboog de eerepoort van den weemoed en te gelijk het teeken, dat God de wereld niet zou laten vergaan?¹⁾

Is het om dat onze aardsche oogen de tegenstelling der donkerte behoeven om de heerlijkheid van het licht te proeven?

‘Het genot dat in smart is, is zoeter dan 't genot van genot zelf’, zegt SHELLEY. Dit is ook de bron van de zwaarmoedigheid die onafscheidelijk van de zoetste melodie is.²⁾

Er is verkeer in Heldenmoed, ook is er vertoeven in Stilte, die meerder dan Weemoed zijn.

Maar deze zijn zoo zelden bereikbaar. Is het dan ook zijn karakter van een ál tijd dienst-vaardige vriend te zijn, dat de geheimzinnige onweêrstaanbaarheid van den weemoed verklaart?

Ja, dat is het. Weemoed is licht uit den Hemel de geheele levens-schemering door, waarin de Hemel zelve zoo zelden wordt gezien, hij is de stille milde lamp, die

- 1) BOUTENS, ‘Door Zomerregen late Zonneschijn’ Vergelijk ook PERK, Iris.
- 2) Vertaling VERWEY, pag. 39. Zie ook BAUDELAIRE over Edgar Poe.

telkens schijnt als de avond daalt in het gemoed, hij is de trouwste helper, die zoo goed de plek kent, waar wij altijd heerlijk wondbaar zijn.

Weemoed is de Trooster, die nimmer verlaat. Geluk zij beter, Geluk is beter, maar wie kent véél Geluk? Steil en smal zijn van uit de menschheid de wegen van eigen opklimming tot God, die het Geluk is; zeldzaam is Gods eigen nederdaling in een menschenleven; maar liefelijk en voor altijd ons gegeven is de schat van den weemoed, dat pand, die talisman.

De Weemoed, in haar gewoonheid, in onze vertrouwelijke bekendheid met haar, schijnt dáarom wel eens wonderlijker dan het wonder zelf, om dat ze een glorie is van het Godslicht, dat zich volkomen heeft vertijdelijkt.

* * *

In sommige verzen, zoo als 'Koel bed zilverwijd' heeft de dichter een weemoeds-sentiment even waardevol misschien als dat van VERLAINE en zeker als de niet-hybridische weemoed van HEINE's beste werk, - vereenigd met de plastic der lang na HEINE opgekomen, nu laatste, periode, in fijne en heldere volkomenheid.

En dit schijnt mij tevens het wezenlijke merk van dit werk te zijn: dat de melodie, het *glidend* bewegen van den klank, er is samengebracht met een zien en een beelden, dat tot nu toe alleen met een meer staand of tredend rythme zich scheen te vereenigen.

Is hij dan niet magistraal, niet zóó zuiver, niet zóó rijk, lang niet zoo krachtig in mooiheid, als een enkele onzer beste dichters, met wien hij wel verwantschap toont, - het element der melodie, in zijn verzen zoo bekorend aanwezig en dat tot de intiemste eigenschappen der Dichtkunst behoort, maakt ook hèm van goeden rang.

En het is mij een eer geweest hem te mogen binnenleiden.

28 Oktober '97.

L. VAN DEYSSEL.

Ik sloot de blinkevenstren.

AAN A.M.

Ik sloot de blinkevenstren van mijn Ziel,
Toen in herfstavonds stille-tintengloor
Het laatste blad zijn gouden reis begon. -
Al wat mij lief was uit den grooten tuin
Der Wereld, had ik lang met teedre zorg
Overgeplant in warmen zielegrond,

Dat het mocht bloeien heel den winter door
En sieren met zijn schoon mijn eenzaam huis
In kleurenrijkdom van zacht bloembestaan.
En 'k heb mijn Leven eenzaam wèggeleefd
In langen nacht van witten winterdood,
En stil mijn Zijn verlachen en verschreid,
Als een, die niets der Wereld geeft of vraagt,
Wel wetend, dat zij nimmer geven kan
Meer dan hij reeds bezit in eigen hart. -
Ik heb geleefd als een, die kalm en blij
Ver van de wereld in zijn lichtlief thuis
Mijmert en werkt in lamplichts blanke tent. -
Ver-wit lag de aarde buiten, stom en doof,
Sneeuwarmen vloer van 't groote huis der Nacht,
Met verre branden aan de horizonnen,
Branden van steden hoog-oplevend licht, -
En uitte slechts haar vaag verlangen in
't Stil opgestrek van doode boomenarmen.

Met twee holle oogen keek de Wereldnacht
Gierig-onmachtig in mijn schitterhuis,

Zwart in den lichtlach van den blijden dag,
Die heerlijk zonde in mijn diep-innigst Zelf, -
Daar bloeiden stille mijmerbloemen op,
Daar wuifden planten van hoog-rijk Verbeelden
In wonder-lichtkring van haar eigen zijn,
Violenoogen, gouden harten, leliën, wit
En rood van rozen. - Trotsche marmerbeelden
Lachten in hooge rust hun godenlach,
Zacht in zaligblanke volkomenheid; -
En aan ver-hooge schemer-ziele-wanden
Etste Herinring in fluweelen braam
't Huivergeluk van zalig-zoet herdenken...

Een gouden stem is door mijn Ziel gegaan,
Een nieuwe Dag is opgestaan:
Hoog van den hemel is hij gekomen,
Ik heb zijn gouden bazuinen vernomen,
Zijn bazuinen vol helle, hoog-trillende licht-geluiden.
Hoor, hoe de morgenklokken luiden,
Hoe ze luiden den nieuwen dageraad,
Den Morgen, die gaat
Als een lichtekind langs de bergkruinen,
Als een goud-woordenlied door hooge tuinen....
En nu komt hij omlaag, tred voor tred,
In het koele valleienbed
Van de schemernacht,
Die weg-zijgt zacht
Als in dorstige aarde zoele regen....
O, en nu is hij allerwegen:
De dalen gaan als bloemegezichten
Open in 't lichten....

Nu heeft in 't gouden dagen
Met schitterlichte vlagen
Een storm mijn Ziel geslagen,
Lichtstorm in wondere vlucht:
Nu zijn mijn bloemen alle
In bonte rijen gevallen
Als tranen zonder gerucht.

Dat is een oogst van kelken,
Die vielen vóór haar welken
Stil in een herfst van licht;
En elk dood bloemeleven
Heeft ook den dood gegeven
Een gouden droom daarneven:
Eén rij van doode droomen, koud en dicht....

Laat nu voor al mijn droomen worden
Stille zerken in steenen orden,
Waar ze slapen den zomerdag,
Waar ze hun lichte hoofden vlijen,
Blonde dooden in vrome rijen,
Waar ze vergeten hun zonnelach.

O warm-licht leven,
Mij zelf gegeven,
Waar zijt gij gebleven?

Mijn winterdroomen,
Wie heeft me u ontnomen,
Goud-sneeuw-droomen?

Nu zijn in de gouden dagen
Alle oude vragen
Als koude sagen;....
Nu zijn de leeg-stille nachten
Zoo zonder gedachten
Als een groot doelloos wachten.

O warm-lief leven,
Waar zijt ge gebleven? -
Mijn winterdroomen,
Wie heeft me u ontnomen?

Mijn droomen zijn niet dood;
Zij zijn slechts heengetogen
Zij zijn uitgevlogen
Als vogels, sterk en groot. -
Zij zijn gaan stralen
In 't zonnepralen;
Zij zijn gaan vliegen
Op 't windewiegen;
Zij zijn gaan dansen
Met bloemekransen
In 't lichteglansen.

Zij zijn getogen op blanke voeten,
Dartele stoeten,
Kleine kinderen
In witte gewaden,
Die jagen naar vlinders
Langs lentepaden,
Jagen door zongoud en voorjaarswinden,
Tot zij den weg naar huis niet meer vinden,
Zij trekken allen naar 't tintel-Oosten,
Mijn wintertroosten....

Trekt uit, trekt uit
Op zon, op bloemen, op buit:
Ik zal u niet weerhouden:
Groeit op in den hellen glans
Van den zonlichtdans,
En drinkt de schaduw der wouden.

Straks ga ik zelf door 't leven dwalen,
Dan zal ik u achterhalen,
D'een hier en d'ander daar.
Ik zal u wel ontmoeten,
Droomen op blanke voeten,
Droomen met gouden haar.

Wanneer de herfst gaat donkeren,
Dan zal ik mijn lampen ontsteken,
Dat ze lichten en flonkeren
En hel in het duister spreken,
Roepen van groot verlangen
Om u te ontvangen.

En mocht er een niet komen,
Een van mijn lieve droomen,
Die achterbleef op reis,
Dan zal ik langs bergen en dalen
Mijn arm droef lam gaan halen
En brengen het veilig thuis.

Ik heb u wel gegeven.

Ik heb u wel gegeven
Heel mijn mooie, jonge leven.
Ik heb al mijn lieve gedachten
Om u getrokken als diepe grachten:
Al mijn Zijn ligt om u òm:
Een vijver-kom.

Daar staat gij, een mooi blank huis alleen,
Kalm in het stille watergeween

Van bruisgedachten teruste gegaan
Bij nachtekussen van zilvermaan;
Golvenetten van tintelmazen,
Stil geworden van groot verbazen,
Liggen, wijde wonderring,
Om u in effen bewondering.

In het weeke waterwiegelen
Spiegelen
Alle nachten, alle dagen,
Regen- en zonnevlagen:
Hemelen zon met witte-wolkevluchten,
Breede sterreluchten
Zullen om u koepel-ronden
In de diepe watergronden.

Stijgen doet uit schuwen schemer
Al wat leeft en zoekt het licht:
Wondere bladen, bloemen teeder
Beuren op haar blij gezicht,

Drijven stil te geuren:
Schitterlach van kleuren.

't Liefste, diepste dat 'k zal geven,
Zal in rijze-ranken omweven
Blanke muren hoog;
Loten, die toppen
In bloemeknoppen,
Kijken
Te prijken
Door vensterboog.

In uw blanke zalen bewegen
Lichtekindren in feestkleedijen,
Reien, de blijen, in stralen van zegen
Luchtig nijgen
Naar 't bloemeglinsteren
In vluchtig krijgen
Door open vensteren;
Dragen schoon in haar vreugde rein
De bloemen mijn....

Stille, zalige gezeten-zijn.

Stille, zalige gezeten-zijn
Van ons tweeë zoo heel alleenig,
Effen-blanke vergeten-zijn
Van droefenis menig.

Over onze blinde zwijgehoofden strekt ranke
Levensboom,
Langs ons voeten glijdt te spranken
Levensstroom.

Verre stemmen als zeeëgeluiden
Gaat de wereld om; -
Wij zoo éénig, zoo niet te verleiden,
Zitten, vreugdestom.

Zonder juichen, zonder klagen,
Werelddood; -
Al de rijpe, blonde dagen
Vallen, gouden appelen, in ons schoot.

De dag lag bleek.

De dag lag bleek neer op bleeke sponde.
De wateren lagen blank onder blanken avond,
De lucht was stil van sprakelooze monden,
De wolken waren droef van ingehouden tranen.

De windevloot, de schepen van de luchtezee,
Lagen alle stil voor anker aan de kimmereê.
Daar was geen zonnemond den avond rood te kussen;
Daar was geen teêr gerucht de stilte in slaap te sussen.

Onder effen wolketent ging Aarde slapen;
Stilte alleen was aan haar peluw wakker.
Niets scheen te leven op den donkerbreeden akker
Dan wat oude wenschen, lang begraven.

Toen roodde de zon even door sneeuwen voorhangen,
Gespannen windezeil streek langs ons wangen,
Een jong gerucht stond naast ons, zei een woord
Zacht in ons ooren en ging toen voort.

Door de stille, stildiepe nacht.

Door de stille, stil-diepe nacht
Is zij gekomen:
Zij had in schromen
Den avond afgewacht.
Zij wilde niet gaan door al het gedruisch
Van mensen en dagedingen:
Zij wou maar komen, arme vreemdelinge,
Kloppen aan mijn huis. -
Toen nachtvloed ging rijzen,

Toog zij te reizen;
Hoog stond de nacht boven de aarde,
Toen zij ging de duistere paden.

Haar kroon en kleinooden
Had zij achtergelaten
In haar verre staten;
Die had zij wel niet van noode:
Heur hart in heur handen
Was roode bloem te branden.

Zoo onverwacht
Door de donkere nacht,
Toen mijn ziel lag en sliep
En niet weten kon, wie daar liep,
Wie daar kwam de verre wegen:
Geen gedachte ging haar tegen....

Lieve, hoe hebt gij den weg gevonden
Door dit land van zonde?

Hoe hebt gij kunnen vinden
Den zielsbeminde?
Heeft windmond het u gezeid?
Heeft nachtehand u geleid?
Welke ster van minne
Was uw herderinne?

Gij waart een sneeuw van schoonheid, die is gevallen
Over mijn Leven wit en breed,
Dat de dingen alle
U droegen als een vreugdekleed.
Ongeweten in de nacht
Donkere wolkevacht
Neêrgenegen,
Teêr gezegen
Tot een blanke sneeuwedracht. -

Toen de morgen òprilde
En het sneeuwgevlók stilde,
O, hoe de zonne blonk
Over den lichten pronk!

Het waren toen koel-gouden dagen,
Die ons droegen op den wagen
Van hun blij-blank geluk.
Diep onder de sneeuwweien,
Onder de donzen spreien
Sliep het verdriet van dorre blâren,
De doode jaren,
Onder zachten vlokgedruk.

Het was om altijd zoo te wezen:
Zonder begeeren, zonder vreezen,
Zoo met elkaar;
Om altijd te blijven hooren
Naar de lichtekoren
Van de gulden missen voor het dagaltaar.

Gij waart een schitterrijp, die maakte
Schoonheid al tranen van verdriet,
Het lichte sneeuwbed, waar ontwaakte
Mijn ziel één ochtend tot haar morgenlied....

Daarom zijt gij zoo gauw gegaan,
Daarom zijt gij als dauw vergaan
Op dagelanden....
Daarom is mij maar gebleven
Zegen van uw zacht-geheven,
Doode handen.

Al dat lachen.

Al dat lachen en schreien van anderen
En de heele wereld niet te veranderen,
Die heb ik nu vaarwel gezeid
Voor alle tijd.

Neen, de lichte, wreede dagen
Kunnen mijn oogen niet verdragen;
Die gaan nu maar zien geslotene
Lieve dingen al, éens genotene.

Mij troost klaar weten, dat over mij zijn
Open als vaste-sterreschijn
Uw oogen ver, niet te bereiken,
Maar die niet wijken.

Ik zal maar wezen in koude wereld groot
Kleine vertelling van bloemen vlamrood
Op stille boschplek, waar menschstappen even opklinken,
Dra verzinken.

Leven is goed

Leven is goed: het is een zachte drang
Héén naar den dood, en die geeft rust voor lang.
Mengen uit eigen daên den avonddrank
Zacht te gaan slapen van dagegeklank,
Dragen weg uit het Leven als sieraden
Paarlen leven, juweelen leven, daden
Zuiver goud, gelouterd in Levensvuur,
Rijkdom eeuwig, gestold uit vluchtig Uur,
Maken zich mooi met leven voor den Dood:
Zoo doet een bruid, die jongen bruijom noodt. -

Staan als een bloem, in grond van Leven, rank:
Bloem met eigen geur, klok met eigen klank;
Doen wel aan een ziel met bloemegeur,
Streelen wel een oog met zachte kleur,
Doortrillen een oor, dat nijgt heel dichtbij,
Met zuivere zieletoon, lach of geschrei. -

Vragen van het Leven leven alleen,
Weten het Leven en het doen tevreên;
Minnen het Leven en geven zich over:
Bloemhart in kelk, voor zon en regen open.

Leedzacht, gedweeë leven.

Leedzacht, gedweeë leven
Van zich wel willen geven,
Maar toch niet kunnen
Zich heel aan anderen gunnen.

Samenleven al de dagen
Menschharten als mensen in stille wijk:
Kennen elkander: niets te vragen,
Niets te juichen, niets te klagen -
Iedere woning eigen rijk.

Wel vèr-weg bewustzijn,
Stem, die weent, hoe goed zou zijn:
Soms door lippen blijgekust zijn,
Soms door armen stilgesust zijn
Bij fel schroeien van vreugd en pijn....

Dragen zijn hart als volle schalen:
In witte handen brandend karmijn -
Niemand te weten om samen
Dronken te worden van hartewijn.

Dragen door al menscheborsten henen
Moede hoofd fier en hoog -
Weten geen borst om uit te weenen
Oogen droog....

Stille, gedweë leven
Van zich wel willen geven,
Maar toch niet kunnen
Zich heel aan anderen gunnen.

Zoals een kind.

Zoals een kind, dat trouw aan moeders knie
Zegt, vóór het slapen gaat, dezelfde beê,
Elk' avond 't eigen woord van troost en vreê,
Napratend z'n moeder de oude litanie,

En 't legt zijn hoofd gerust neêr en gedwee,
Al weet het niet, wat het bidt of tot wien,
Maar bad het niet, dan zou 't zijn oog misschien
Niet luiken uit vage angst voor komend wee; -

Zoo zal mijn hart het goede blijven doen
Zonder verwachting van loon, zonder doel,
Alleen om 't goede zelf, omdat ik voel,

Dat 't zóo zal kunnen slapen in den nacht,
En leven tevreden, als de zon lacht
Over de bloemen van den zomernoen.

De dagen al.

VOOR L.

De Dagen al, blij-blonde en mijmergrijze,
Die door ons Leven gaan in lichten schijn,
De stille Nachten op haar breede reizen
In 't sterrekleed van innig-blauw satijn, -

Die mogen steeds ons lieve gasten zijn,
En zullen met ons aan ons taafelen spijzen,
En met ons breken brood en drinken wijn,
En zingen 't oude Lied op nieuwe wijzen.

Nooit moog' Erinring aan verleden leed
Droef overstemmen ons hoog lied van vreugd,
Schennend blankheid van blijheid teêrgeweven, -

Maar in het koor van vreugdetonen breed
Wees stille stemme zij, wie niets meer heugt
Dan opperste goedheid van veel vergeven.

Als oude boom.

Als oude boom, die lang geen vrucht meer droeg -
En aan zijn wortel ligt de bijl gereed, -
In nieuwe Lente in duizend bloesems breekt
Open en 't Leven trilt door grauwen stam
Als zachte lachen van een nieuw geluk,
Zoo bloeit mijn hart in liedren nieuw en vreemd,
En staat verwonderd voor zijn eigen bloei. -

Want vandat mijn ziel, bloem in Morgenland,
Koos 't vleezen kleet, waarin de menschen gaan,
En dragen rond veel vreugd, maar meer verdriet,
Had altijd in mij rijke, blijde bron
Door alle aardsche stemmen van lust en leed
Zacht gepraat van wat aan het leven geeft
Wijding en waarde, - zoo midden in stad
Van donker leven welt heilige taal,
Tonen en zang, in stille kathedraal.

Die had nu lang gezwegen als in duur
Van zomer wreed van zon, en menig kind
Van mijn lief volk had al dien tijd gedorst.
Mijn mond zweeg en was droef; die was gewoon
Na te spreken de woorden als heraut,
Die staat op hooge tinnen en verkondt
Woorden van toorn of genâ van den vorst,
Die zit beneên in koele ridderzaal
Onder zijn grooten, eedlen altermaal.

Maar nu bloeit wit van bloesem dorre rank;
Nu lacht frisch-roode mond na koelen drank,
Nu woelt mijn volk in bonte dracht dooreen,
Nu ruischt blijder psalm na droever geweene.
Nu spreekt op toren onder blanke vlag
Boodschapper woorden in den open dag. -

En de gedachten, die mijn huis verlaten
In klankekleed en licht ornaat van taal,
Zijn zooals kindren, die elkaar ontmoeten
Buiten, waar groen en zon is, en ze staan
Weldra in kring ten dans en maken blij
Den langen dag met spel en rei.

O dagen, feesten.

O Dagen, feesten licht, maaltijden zon,
Laat mij stil zitten, bescheiden genoode,
Midden in uw àl-verheerlijking, etend mijn roode
Morgendeel, drinkend uit gulden Avondbron.

Zitten wil ik uit te zien door klare
Zielevensteren naar dit wondre gebeuren:
Straal, zon, de Wereld open in kleuren,
Groei in lichtruisch, bosch van dage-glansblâren.

De dagen zijn heerlijk-witte Moedermaagden,
In heiligheid hoog staande in blauwe Wereldnis;
Haar oogen diep, haar monden zaligheid-omhaagde
Missen al verdriet van schaduw en bitternis,
Haar blanke handen meelij-geschraagde
Zijn weldadig over wonden en droefenis.

Is niet mijn hart zelf een hof der hoven,
Zijn niet de Dagen zijn trouwe verzorgers?
De gulden Avonddauw en de Morgens,
Die sproeien hun koele licht uit zilveren horens?

Het zijn de gulden Dagen,
Het zijn de rijke al-gevende Dagen,
Het is haar vorstelijk welbehagen....
Hoe kan ik het dragen,
Hoe kan ik het dragen!

Laat maar avondschaduw.

AAN * *

Laat maar avondschaduw groeien
Breed tot nachtdroefenis, -
Fel in duister zullen bloeien
Bloemen van gedachtenis.

Sterft aan laten avondhemel
Heugenis rood van dooden dag, -
Leven zal òns korte leven
Goude Erinnerung, gouder lach.

Die Dag ging dood als een jong strijder,
Die sterft hoog in zijn moed, te blijder
 Om roode wonde in blanke borst;
Die gaat met een lach ten doode
Als een feestelijk-geuoode,
 Een minlijk vorst.

Hij was een Koning der koningen,
Uit de tijden één, toen die nog woningen
 Maakten en leefden bij menschen,
Een heerscher blond, een wèl-genegene,
Mild in genade, rijk in zegenen,
 Hoog boven wenschen.

Hoe het al verduisterde,
Toen de middag luisterde
 Hel van zijn aangezicht, -
Nog deed hij heerlijk stralen,
Al zonk hij stil te dalen
 Op blanke knie in avondlicht.

Oogen waren nog blij van leven,
Gouden schild hooggeheven
 Zonk neer met moeden arm,
Heerlijk lijf zachtgebogen
Lag blank, roodovertoegen
 Van bloede warm.

Wolken, de windgedragene,
Stelden zich tot blanke wagenen,
 Voerden den Koning voort:
Over de Wester lichtebrug
Trok wonde Dag zich terug
 In gulden Avondpoort.

Zijn knapen en dienaren,
De voetknechten en de scharen
 Ruiters licht,
Die draven langs de morgenwegen,
Die in den middag legeren
 Over de velden dicht, -

Zij trokken onder de blanke banen
Van vlaggen en vanen
Zonder gedruisch, -
Langs al de horizonnen
Togen hun lichte kolonnen
Den Koning na in 't Avondhuis.

Aarde bleef stil en droeve,
Arm aan lust als groeve,
Die men sluit voor 't licht.
De lucht was bang en flauwe,
De bosschen donker van rouwe
Lagen droever droefheid op droef aardgezicht.

Lang nog bleven glinsteren
Verlichte Westervensteren,
Waar de Dag stierf.
Toen werd het alles duister;
Daar was geen schijnsel meer van dageluister,
Waar avondvogel zwierf.

Over de boomen, over de verre heien
Was de Dag verbloed.
Daar ging geen wind te schreien
Langs der heuvelen voet.

Zijn lieven al, zijn kinderen,
De bloemen en vlinderen,
Onder zijn heerschappij geboren,
Waren met hem verloren.

De wateren vlak-geslagen
Lagen als zilverkoele dalen.
Hun matte glans maakte droever
Den groenen oever.

Er was overal teêr gemis
Van kracht gebroken,
Begin van droefenis
Onuitgesproken.

De Nacht kwam met heur gaven. -
De nachten, die zijn de graven,
De koele cenotaven
 Van dooden Dag;
De hooggewelfde, de rotsblauwe,
Die Dagekoningen zich houwen,
Hoog over de Aarde bouwen
Als koningen dood-gedachtig onder trotschen levenslach.

Open gingen de kluizen,
De hooge schathuizen:
 Trezoren lagen bloot:
Kleinooden en paarlen vele,
Opgelegde juweelen
Tot breeden rijkdom in den vorstelijken dood.

Sterft aan laten avondhemel
Heugenis rood van dooden Dag, -
Leven zal òns korte leven
Goude erinring, gouder lach.

Laat maar avondschatuw groeien
Breed tot nachtdroefenis, -
Fel in duister zullen bloeien
Bloemen van gedachtenis.

Den wèl-lieven liede.

Den wèl-lieven liede luistere,
Dat wil weenen maar ù te verblijden;
Het is zoo teêr, het is zoo bescheiden:
Watersprank op mos te huiveren.

Die stem was u bekend (en dierbaar?), -
Maar nu gaat ze stil te rouwen
Als een droefverlaten vrouwe, -
En toch hoe edel-fier haar

Gang in breede-plooiensluis,
Door najaarswind bewogen,
Telkens toont aan verwonderde oogen
Waarheid als blanke ster!

Zegt de stem, de wèl-bekende,
Dat ons leven moet zijn goed-zijn,
Dat maar nijd en haat ons laat
Koud en arm aan 's levens ende.

Zij fluistert ook van de glorie
Van eenvoud die niets wachte,
Van een gulden bond en het zachte
Geluk van vrede zonder victorie.

Hoor de stemme, die blijft vleien
Haar bruidslid kinderrein...
O wat kan een ziel beminder zijn
Dan maken een ziel min schreien?

Zij doolt wel droef en bange,
Ziel, die zonder wrok wil lijden...
Hoor haar leer zoo klaar en bescheiden,
Luister den wèl-lieven zange.

(VERLAINE)

Éen zijn begin en einde.

Eén zijn
Begin en Einde,
Dood en Leven
Zijn dezelfde:
Die den jongen levensmost
Perst in teêre hartekelken,
Drinkt den ouden, langgegisten,
Levenszwaren hartewijn.

O God, een lach en een vreugd voor al de dagen
Om niet te staan één éenig misdeelde
Midden in den rijkdom en de zoete weelde
Van dit Vreugdeleven, door uw menschkindren gedragen.

Wel was het roodste bloem van mijn Begeeren
Op te dragen tot U hartekelk ongeschonden,
Een vreugdedronk voor Uwen hoogen Monde,
Die kussen zal mijn mond in laatst verteren.

Maar mijn roepen is geweest tot U zonder verbeiden,
Toen mijn ziel benauwd was van on-ontbloeid leed:
Drink, drink den wijn, die trotst van lijden,
Kus, kus mijn lippen smartewreed.

Maar zielevreugd op vreugd zondt Gij door blanke boden:
Vreugde is hoog tot heuveln van blijdschap gerezen,
Waar morgenzonne is een vroeg genoode, -
Late tuin van avondbloei hoog boven dal van nachtevreezen.

Al schoone dingen, die ik heb liefgehad,
Staat sterke muren om mijn zielestad,
Ligt dammen breed om mijn levenslanden,
Rijst om mij heen tot hooge vreugdewanden.

Blank koren zal spruiten uit donkere aarde,
Bloemen licht uit schaduwgaarde;
Uit nachtehoorn zal vloeien zonneschijn,
Uit druiven donker helle wijn....

Eén zijn
Begin en Einde,
Dood en Leven
Zijn dezelfde:
Die den jongen levensmost
Perst in teêre hartekelken,
Drinkt den ouden, langgegisten,
Levenszwaren hartewijn.

De zee was dien dag.

AAN F.C.V.D.P.

De zee was dien dag een wonder
Van blauwe eindeloosheid onder
Het luchtedak van kristallijn,
Onder den hemeltuin vol zonneshijn.

Wij zaten aan den zanddrempe
Van den lichten hemeltempel;
Wat verre schepen soms voeren
Langs de zeevloeren.

De zee zong uit blauwen monde
Heel dien dag vreugdekonde:
Het was alles zoo licht en blijde,
Wat de zee zeide....

Daar was als een teêr-wit begeeren,
Dat één oogenblik mocht keeren
Kinderreinheid herboren
Uit jongen tijd verloren....

De zee zong uit blauwen monde
Heel dien dag vreugdekonde:
Het was alles zoo licht en blijde,
Wat de zee zeide.

Wij zaten aan den zanddrempe
Van den lichten hemeltempel;
Wat verre schepen soms voeren
Langs de zeevloeren.

De zee was dien dag een wonder
Van blauwe eindeloosheid onder
Het luchtedak van kristallijn,
Onder den hemeltuyn vol zonneshijn.

Een lied van Oenone.

AAN D.P.M.

‘Waar als een woudbloem
Aan vloedzoom
In den goudroem
Van jonge zon mijn jeugd heeft gebloed; -
Daar zullen fleuren
Met teêre geuren
De weeke kleuren
Van mijn leed, onder last van lijden gegroeid.

‘Was er anemone
Schooner dan Oenone
In de wijde wone
Van heel Ida's overbloeide dal,
Toen mijne oogen lachten
Van jeugdgedachten,
Die niets wachtten
Dan wat zon en vreugd van iedren morgenschal?

‘Hinden en gazellen,
Heugt u nog de lach,
Die u kwam vertellen
Oenones blijheid bij 't op waken van den dag?

‘Bloemen van Ida, zoete,
Weet ge nog, hoe blij
Mijn verheugde voeten
Huiswaarts droegen saamgegaarde dagevreugd bij avondtij?

‘Kon weer dagen
Op mijn klagen
Vreugd verslagen, -
Hoe mijn smart haar roepen zou van overal!
Hier verliet ik haar,
Hier verstiet ik haar, -
Hier verbeid ik haar,
Of zij ooit mijn droeve vleien troosten zal.

‘Min gelogen,
Geef mij weêr
Mijn verloren oogen,
In wier open kameren woonde lichte zonverkeer.

‘Bloemen, bloeit weêr,
Zonlicht, vloeï weêr,
Schaduw, koel weêr,
Als toen 'k zocht, een kind, uw geur, uw bad, uw dak.

'k Heb uw brood gegeten,
'k Heb u snood vergeten, -
Nu, ten dood gekreten,
Kom ik: bied uw lam weêr weide, zielevogel rustetak...

'Ach, zijn niet mijn gedachten
Al armen, die open smachten,
Al oogen vergeefsch, die uitzien van torens hoog
Door de bleeke nachten
Van verwachten
Naar den eersten lichtpijl uit den gulden morgenboog?

'Hoe niet-weten,
Hoe vergeten,
Waar ik eenzaam zit in Liefdes leêge tent?
Waar geen pad is,
Waar geen blad is,
Dat mijn droef geheim niet luide zegt en kent?

‘Overal min ik hem,
Overal vind ik hem:
Een lokstem, een wenkhand, een blik door oogekier,
In lage valleie,
Op verre dalweie,
Of ik daal in schaduw diep of klim in lichtvertier,
Onder groene heg,
Waar langs breeden weg
Door donker hout gaat helle zonrivier.

Ida,
Moeder Ida,
Hoe kondt ge laten gaan hem, dien mijn ziele mint?
In uw woning heilig
Waande ik zoo veilig
Het zoet geluk van uw geliefde kind.

‘Mannen zijn gekomen
Met pupren zoomen,
Met gulden toomen,

Op wagenen snel gereden in het dal.
Zij hebben hem meêgevoerd;
Ik heb het wee gehoord
Van ouden herder, die hen trekken zag bij avondval.

Waar over mijn vaders stroomen
De schaduwboomen
Verdriet van schemer spinnen in den open zonedag,
Zat ik hem te beiden;
Het koele water vleide
Stil mijn vochte voeten met zijn rimpellach.

Hoe ik hem dichter waarde,
Hoe hem de lichte paarden
Verder droegen van mij door avond en laten nacht, -
Al zwakker en zwakker
Was mijn roep wakker
In duisternis, tot morgen licht en weten bracht.

Een koningszoon
In woning schoon
Wijlt hij nu ver in bleeke stad van marmer;
Zij hebben hem schat gegeven,
Veel goud gedreven,
Dat hij met rijkdom blij mocht zijn, aan liefde te armer.

O tevoren
Was hij mijn brood, mijn koren,
De breede boom, wiens vrucht ik dagelijks at. -
Nu ik hem heb verloren,
Was hij mijn toren,
De sterke strijdburcht in mijn vaste stad....

Woorden van weelde,
Die mijn mond streeelde,
Toen ik ze kweelde,
Fluisterzacht ademde in zijn oorekelk,
Weest aan zijn sponde

Met wreedten monde
Klagers van zijn zonde,
Een prikkel in zijn rust, een doren elk.

Laat zijn ziel niet rusten
Wroeging-onbewuste
In de lauwe lusten
Van nieuwe liefde op weeldeloome leger;
Mogen niet smaken,
Mogen niet raken
Zijn lippen, die blaken
Van rustedorst, den zoeten droomebeker...

Ons Liefde, kind ons geboren,
Is nu dood en verloren....
Ik was zijn moeder!
Hij was zijn vader,
Maar mij was het nader:
Ik was zijn moeder!

Toen zijn vader was gegaan,
Heb ik het lang gedragen aan
Mijn hart, of het nog mocht leven; -
Het deed aldoor naar zijn vader vragen,
Het deed aldoor om zijn vader klagen....
Tot het stierf in weenen.

In stille zielvertrek
Onder kille doodendek
Staat het boven aarde;
Ik durf het niet uitdragen,
Ik durf niet wagen
Een graf te delven buiten in doodengarde.

Het is, of het klagen zou
Door de dagen grauw
Met schijndooden mond,
Dat ik het heen stiet,
Dat ik het alleen liet
Buiten in kouden grond....

Teêr herdenken,
Weêr-gedenken,
U wil 'k voeden ongeboren éenling in mijn schoot,
U wil 'k geven
Al mijn leven,
Al mijn kracht en liefde tot den bleeken dood.

Gij zult zijn op levensweide
Kudde, die ik leide,
In donkre kloof mijn wêl geborgen schat,
Mijn schaûw in zonnevuur,
Mijn dauw, mijn bron, mijn schuur,
De zachte peluw van mijn tranen nat.'

Langs venster vol zon.

Langs venster vol zon van leven
Slagwiekt schaduw van oud verdriet,
En een bloem van leed blijft beven
Op de vreugde van mijn lied.

Mijn ziel in de zekere geborgenheid
Van uwer liefde paleizen
Moet luistren stil, als de avond schreit
En de nachtwind komt rijzen.

Mijn ziel aan de blijde haarden
Van uw liefde tot vlammen gestegen
Denkt stil aan oude gevaren
Van verre, donkere wegen. -

Langs venster vol zon van leven
Slagwiekt schaduw van oud verdriet,
En een bloem van leed blijft beven
Op de vreugde van mijn lied.

Al zielen zacht.

AAN W.

Al zielen zacht in wie de gegane dagen
Hebben gelegd diep als in schatkaamren den weemoed van het leven,
Tot u gaan dees woorden als windgedreven
Vlucht van vooglen, die vrede dragen.

Een ziel zal uitgaan de verre wegen
Met een lach en een lied
Om een weinig troost en een nieuwen zegen
Na veel verdriet.

Maar o gij, die als buit hebt weggedragen
Macht van beminnen,
Een eeuwgen dag uit de aardsche dagen
In uw eigen binnen, -

Gij die u glimlachend hebt vertreden
Van smart gezwegen,
Maar die door lijden zijt gestegen
Tot stille paleizen van den hoogen vrede, -

Gij die gered hebt het heilig verheugen
Saam met den glans uwer oogen,
Ongedeerd getogen
Door diepten van den wreeden leugen,

Laat haar niet heel alleen
Den gang van veel geweest.

Straalt in de donkere nachten
Uw hooge prachten,
Licht uit uw open bogen
Genade uwer oogen,
Stelt aan de wegeranden
De weldaden uwer handen.

Laat haar niet heel alleen
Den gang van veel geweest

Door de wondere gaarden
Van leven, die men steden heet,
Langs de vlaktelanden eenzaam breed,
Waar de wind een stem is over de aarde, -

Als de avonden gaan zonder troost,
Als de nacht bleek is van begeeren,
Als morgensikkel in droever keeren
De rijpe duisternis oogst, -

Als blijdschap een woord maar is en langgeleden,
En de zon ver en om niet te gelooven,
Als de hemel leedstrak is van boven,
En de aarde eindeloos van eenzaamheid te treden, -

O dan in den bangen dag
Van weeneloos verdriet,
O een lach om een lach,
O een lied om een lied!

Is niet door wreede winden
Haar gang u te vinden?
Is niet haar lieve denken
Zich heel aan u wegschenken
In blij gelooven?

Lokt niet uit veiligheid
Haar de gouden heiligheid
Van uw beloven?

Laat haar lied niet nooden
Een vergeefsche bode
Stekend zijn blanke liefde voor uw hooge stad,
Laat haar lach niet verschreien
Zijn klare getijen
Voor uw lichte venstren in den leêgen nacht...

O soms in den bangen dag
Van weeneloos verdriet,
O een lach om een lach,
O een lied om een lied!

Zoals een koning.

Zoals een koning uit dees avond-tijd
Stuurt door zijn schemerstedden 't kleurig tieren
Van knechten en dienaren, goud, banieren,
Door 't donkre volk, dat tot hem vloekt of schreit;

Maar in de rust van 't marmren huis begraven,
Peinst een bleek man, hoe koon'gen uit geklonken
Vreugd-goud den rooden levenswijn éens dronken,
En 't hoog geluk als brood den volke gaven; -

Zoo zendt mijn ziel uit op de levenspaden
Blikken en woorden, zachte handedaden,
Stoeten van boden in haar lichte kleuren;

Maar binnen zit een bleeke kind te treuren
Van tijden, toen kindren en zielen blij
Dansten haar vreugd op open levenswei.

O liefde, liefde.

O liefde, liefde, die als lijden zijt,
Rijs in mijn oog met iedren nieuwen dag,
Dat ik de wereld en haar kindren mag
Zien in uw licht, een kind dat u belijdt.

En laat mij niet alleen, maar in den nacht
Daal in de schaduw van mijn koele borst,
Dan zal ik veilig slapen als een vorst,
Die rust in 't midden van bevriende wacht.

Zoo moog ik zijn als dun albasten vaas,
Boordevol bloed van uwen rooden wijn;

In 't nachtehart als een weekgele schijn,
In donkre nis weenlichtende topaas;

Maar in den dag een levende fontein,
Die stroomt den dorstenden zijn zoet solaa.

Ga nu van mij.

Ga nu van mij, en vraag mij niet,
Ga heen bij den schijn van dit late lied,
Dat u de duisternis niet vinde aan de grens van het dal,
Als de laatste toon dooft in de nachtehal, -
Want mijn liefde is niet voor u.

Uw oogen zijn de oogen, die 'k minde in den slaap,
Die stonden in sterrendroom het hoogst; -

Maar hoe mag ik binden bij de aren, die 'k raap
In dag van verdriet, hun stralenoogst? -
En mijn liefde is niet voor u.

'k Zag hoog boven nevel en lagen damp
Uw ziel als een gouden storm opsteken,
Een regenwolk van licht te breken, -
Maar o laat mij donker bij droeve lamp, -
Want mijn liefde is niet voor u.

Hoe zou ik zitten, arm en bloot,
Op hoogen troon van uw eelsteen lichaam,
En hooren het liefdelied van mijn naam,
Een droom maar diep in droefheids dood? -
Want mijn liefde is niet voor u.

Hoe zou ik staan een boom zonder vrucht,
Waar uw liefde stroomt door den blijden dag,

En weenen mijn avondtak-gerucht
Door klarer waatren klaren lach? -
Want mijn liefde is niet voor u.

Hoe zou ik liggen, een donker meer,
Op den lichten top van den berg uwer vreugd,
Een open wonde onder open sfeer
Van blauw geluk en zonnejeugd? -
Want mijn liefde is niet voor u....

O mochten gaan saam voor ons uit,
Wegen met eeuwge zon bestraat,
Uw liefde rood en mijn liefde bleek als gaat
Een paar van kindren voor jong man en bruid, -
Maar mijn liefde is niet voor u.

O konde ik gaan met u, een trouw vazal,
Naar hoogten luchtig van gedachten, -

Maar ik moet blijven en wachten,
Een eenzaam man in liefdes dal, -
En mijn liefde is niet voor u....

Ga nu van mij en vraag mij niet,
Ga heen bij den schijn van dit late lied,
Dat u de duisternis niet vinde aan de grens van het dal,
Als de laatste toon dooft in de nachtehal, -
Want mijn liefde is niet voor u.

Zij kwam door d' avond.

'Zij kwam door d' avond, een teêre schijn,
Zonlicht gezeefd door wolkgordijn.

Goudschaduw van haar over lijve blank
Als avond op witte wolkebank.

Over haar oogen haar oogleên neêr,
Beschaamd dat zij was schoon zoo zeer.

Haar dunne vingren saamgeward
Hielden stil den schat van haar hart.

En toen ik haar van mijn liefde zeî,
Haar schaamrood hoofd aan mijn borst zij leî.

Ik kuste haar oogen, haar wangen rond;
Zij kuste mijn hand maar met bevenden mond.

Ik nam haar als een kind op mijn arm,
Een bleekrood beeld van ziele warm.

Ik droeg haar hoog aan me in blijden druk,
Een blanke vaas vol vrees en geluk.

Zat zij niet maanden aan mijn haard,
Zoo vreugdbevreesd, gelukbezwaard?

Zacht te zien als een avondland;
Daar was haar ziel in, een verre brand.

Tot die opging hoog in rooden gloed,
En zij neêrlag, koud en bleek voor goed.

Vast in slaap in den diepen dood,
Haar armen laag, gekruist op haar schoot.

Zij nam in kamer van bleek lichaam
Met zich ons kind, dat droeg nog geen naam.

Zij nam mij niets, en bracht mij veel, -
Toch liet mij een arm en eenzaam deel.'

Mijn bleeke denken.

Mijn bleeke denken dwaalt tot u door diepe nachten
Als moede schapen naar haar eindelijk stal;
Zij maken wit den nacht met schemerblanke vachten,
Weidend de duisternis van 't weligdonkre dal.

Ik troost wel iedren dag met zon en zachte praten
In eigen weide en kooi haar stomme droefenis,
Maar in den avond breekt haar leedgerekte blaten
Mijn deuren open naar de wijde duisternis.

En 'k zie haar angstig na, tot waar zij nader tijgen
Ten Leed, nu tusschen ons een breeden, dooden stroom;
Maar zie haar ongedeerd aan d' overoever stijgen
En ver verwaden in den waazgen kimmedroom.

En in den nanacht lig ik leed- en vreugdverlaten,
En schuiflen de uren zacht als door ontvolkte stad,
Tot met de morgenzon haar ongetrooste blaten
Om toegang keert en schreit op 't dauwdoorweekte pad.

Zoals een jong en doodziek prins.

Zoals een jong en doodziek prins van Noordsch land
Stil lijdt, door d'eindeloozen nacht omrouwd,
Droomend in wondrer fantazieën woud
Met wakker oog waarin de heete koorts brandt,

Tot één begeeren zacht zijns harten koord spant:
Hij zendt om kroon en sceppter knaap vertrouwd,
Opdat zijn vingren tasten troost van 't goud,
Dat op het wit satijn zijn rooden toorts brandt, -

Zoo lig ook ik in langen nacht van weedom,
En heb alleen tot u dees teêre bede om
Mijn gouden kroon uit uwer liefde schrijn,
Haar blij wicht zwaar op zwakke knieën mijn;
Opdat de erinring aan mijn hoogen staat
Mij troost' den nacht door tot den dageraad.

Spreek over dit leed niet.

Spreek over dit leed niet, geef het geen naam.
Hoe zou het leven in den hellen glans
Van uwer ziele goedheid? Als eens mans
Oud en verkommerd lijf zal 't zonder faam

Sterven, als een die na lang, donker trekken
Hief tot uw licht zijn brekende oogen wond,
En in het land van uw geluk maar vond
Een plaats om zijn doode voeten te strekken.

En vraagt u later iemand naar den doode,
Zeg: hij kwam langgeleên, een bleeke bode
Uit een vreemd land ver achter Westernacht,

Maar eer zijn mond zijn droeve taal kon spreken,
Sloot zich zijn oog in 't volle licht te breken,
Omdat het nooit de zon zag in haar kracht.

Koel bed zilverwijd.

Koel bed zilverwijd
Weet ik nu hoog gespreid;
Daar zal in maannachtzale
Bleek Verlangen rustedalen.

Uit lachen en lieven veel is geboren
Lust tot weenen eindeloos....
Geef u niet aan den slaap verloren,
Laat u niet door den droom bekoren, -
Ween met mij dees stille poos.

Wij zaten saam in schemer van vreezen
Wachtend de heilbeloofde zon,....
Toen is een vreemde maan gerezen
Diep uit den kuil van den horizon;
Maar ach, haar teêre-lichthand kon
De breede nachtwond niet genezen.

De maan in lange herfstnachtwake
Heeft geweven de spreien en gazen voorhangen,
Waarin nu gaat sterven ons wond Verlangen
Doodziek en klein in wijde laken.

Laat ons niet denken
Aan een nieuwen morgen,
Laat ons al ons zwakke zorgen
Aan den kranke schenken.

Zet ze in het gele goud
Van aandacht om zijn hoofd te branden,
Warm nog eens in uw handen
Zijn voetjes koud.

Zet lavend zwijgen en een enkel lief woord
Aan zijn peluw als medicijn,
Kus van zijn lippen het laatst akkoord,
Kus van zijn oogen den laatsten schijn....

Dan laat hem en daal tot mij
In mijn aardsche waak, waar ik zit en schrei,
Door lagen nacht omloofd,
Wijl boven ons hoofd

In hooge verande
Der glazene nacht
De maan met sneeuwen handen
Zal wiegen zacht

Verlangen in jongen dood....
En laat tot het morgenrood,
Zoolang nog daalt langs stiltes treden
Met wankende schreden
Zijn klagend âmen,
Ons handen samen.

Onder de elpene welving.

Onder de elpene welving van den wolkendag,
Waardoor geen zon zal breken vóór het avondrood,
En die wegdonkren zal tot vroegen nachtedood
In tranenlooze strakheid achter 't sluierrag, -

Schrei niet uw menschesmart, bloei niet in woorden uit
Het roode leed, dat zwelt in zwarten hartegrond;
Laat bloesmen uit den bleeken beker van uw mond
De blanke stilte als een witverreind geluid.

Dit is een dag der goden. Ziet ge hen niet staan
Met stille voeten in den wolkendiepen dauw?
Als ranke zuilen van weekmarmren lijvebouw
Gaan ze op langs hemelwanden uit der kimmten baan.

Al lust en lijden, door de gouden zon gedijd
In de aardedalen, wolkt tot hen een stâge damp,
De geur der open harten, die in lijdenskramp
Rood bloeien of hoog staan in witte zaligheid.

Maar niets verstoort den vreê van 't onnaakbaar gelaat
Of in sneeuwkoele borst den even harteslag
Of floerst den spiegel van hun oog, dat nacht en dag
Ziet onbewogen wislen in hun eeuwge maat.

Zoo draag ook gij in wit kleed van verheerlijkt lijf
Uw bloedend hart als in gesloten avondkelk,
En drink den vollen beker koele dagemelk,
Wij zelf twee goden blank in blankgetent verblijf.

Straks als de broze dag, die nu witopgericht
Praalt over de aard, zal zijn in onze erinnering
Als een die zonder tranen door het leven ging,
Dat na haar sterven bleek één lange lijdensplicht, -

Als dan de volheid van haar ingehouden leed
Zal ruischen in metalen bekkens van den nacht,
Zeg dan ook gij uw smart en 'k zal door lange wacht
Betten met luistren koel uw lippen heet.

Oostenwind deunt en tuit.

Oostenwind deunt en tuit
Zijn hoogen toon over 't lage land,
Hij zit aan bosschigen kimmerand
En geeuwt en rekt zich uit,
En raast en buit.

En den morgenregen en de westerwolken
Mocht hij niet lijden;
Hij dreef ze als morgenvee gemolken
Naar Westerzee te weiden.

Over ontgloriede landen
De naakte glorie der zon te branden, -
O aard, zoo droef en weinig
In blauwen hemel oneindig.

Aarde is maar koningloos en bloot:
Al nachten is Winter dood,
En Lente is een onvoldragen kind, -
Maar dit is een dag van zon en Oostenwind.

Winter is uitgedragen
Door Noorderpoort langs hagen
Van sneeuw en weenend ijs.
Door leêge troonhal
Met joelenden toonval
Fluit de wind zijn wijs.

Vóór den dag der kroning
Zal arme zonder woning

Aan den rand van den weg,
Achter dorre beukenheg,
In morgenlichte schelf
Baren den jongen Koning,
En sterven zelf.

Den kleine zullen vinden
De welbeminde
Dagen van Maart en April.
Zij zullen zijn moeder begraven
Op plek van zonlicht lauw.
Zij zullen hem troosten en laven
En wiegen zijn weenen stil,
Zij zullen hem uitdragen
In de milde zonnevlagen,
En spenen hem met dauw.

Maar nu is Lente een onvoldragen kind, -
En dit is een dag van zon en Oostenwind.

Achter verflarde behangen,
Onder vergane tapijten,
In kloven en gangen,
In lichte boschbijten
Heeft de wind gevonden
Zijn oude liefde, zijn oude zonde,
De doode blâren;
Hij jaagt ze te vergâren
En blaast ze den hemel in,
Als in uur van vervelen
Een man kan spelen
Met herinring aan oude min...

O het roerloos bloeien
Van zon zoo licht en heilig;
Haar kan de wind niet moeien
In hemel hoog en veilig.

O wonder, dat een ganschen aardedag
Dees heerlijkheid mag duren, -

Schoonheid om naar te turen
Maar éenen oogslag,
Eén blik, die ziele drenke
Met eeuwigheid van herdenken.

De zon is zoo heilig en hoog
Als eens een menschenoog
Boven storm van wanhoop en berusten.
Eén oogwenk zag aan verre hemelkusten
In verheerlijkten staat
Een veelbeweend gelaat....

O nu een berg zijn, die met koele voeten kon
Baden in bruisende windebeek
En zijn hoog hoofd in stille hemelstreek
Leggen in den schoot der zon.

Nu gij ver wegzijt.

Nu gij ver wègzijt, komen al de nachten
Sluipen door schemerstraat, arm en gehavend,
En zij die vroeger zielsverblijden brachten,
Beedlen aan dichte deur in laten avond.

En als ik stille paden wandel, loopen
Dagen mij na met uitgestoken handen,
Dat 'k voor mijn goud hun poovren praal zal koopen,
Prijzend hun waar met stemmen van ellende.

Maar als een spreekt van u of noemt uw naam,
Als ik een balling uit dat land regaal
Waarover gij heerscht, zitten we uren saam
Pratend van u aan rijk herdenkens maal;
Needrig-aandachtig luister 'k aan zijn voet,
En leid hem uit zooals men koon'gen doet.

Ook dit verlangen.

Ook dit verlangen heeft de zon in mij gewekt
Van u te zijn zooals een man een vrouw behoort,
Om in den engen levensdag dees nieuwe poort
Te breken voor onze verrukking, die uittrekt

Iederen avond naar de zaligstille pracht
Van de licht-overtuinde schemerbergen, waar
Neigen met lippen rood en bleek zich tot elkaar
De naakte dag en de fluweelgegorde nacht.

Heeft het één dag geleefd? Nu is het stil en dood
Met alle wenschen, nooit der droomen donkren schoot
Ontboren, alle schijndood in verledens mist.

Maar dit ligt als prinses in haar kristallen kist
Midden in zielewonderwoud om op te staan,
Wanneer de duizend lange jaren zijn vergaan.

In nachtschaduw.

In nachtschaduw
Verwacht ik u
Tusschen slapende rozen.
Mijn ziel zoekt waar uw luister is, -
Al paden gaan uit in duisternis,
De lucht staat sterbevrozen.

O mijn zon, rijs,
Eer maan in 't ijs
Van den hemel haar gulden wak breek':
Haar licht aan de kim al flonkerschreit;
Geluiden rimplen de donkerheid
Als vallende bloesems de nachtbeek....

Hebt gij gewacht
De koele pracht,
Die de maan giet uit ijzen fiolen?
Om te komen door manesnieuw ongehoord
Langs der schaduwperken donkre boord,
Die bloeien vol nachtviolen?

De teëre nacht
Op hooge wacht
Blaast bellen van lichte stilt';
Zij zwellen en stijgen, een glazen schrik,
Als baldakijnen maandoortrild,
En breken in een snik....

O lief beloofd,
Troost mijn moe hoofd,
Dat mijn ziel mag slapen in laten nacht:
Waar al de sterren zijn
Kunt gij niet verre zijn,
O kom, ik wacht.

Wanneer mijn hoofd.

Wanneer mijn hoofd op koele peluw schreit
Zonder den stap te storen van de nacht,
Die in ruischkleedren langs mijn venster schrijdt
En door mijn snikken heen haar stilte lacht; -

Als dan mijn oog zich heft, ziet 't onverwacht
Zichzelf in oogen soms, en neergeleid
Naast me is uw schoon hoofd in zijn heerlijkheid
En dauwt in duisternis zijn zegen zacht.

En als ge gaat en neemt weer van me heen
Uw oogelamp, en 'k blijf in nacht alleen,
Moe van ellende als een verdoolde schaap,

Is al mijn smart gebroken, niets blijft dan
Stille zelfdeernis, die niet weenen kan,....
En langzaam komt de langebeden slaap.

Kom niet de verre wegen.

Kom niet de verre wegen
Der onbekenden! -
Al witte rozen mijner gedachten zenden
Door bleeke zon haar bleeken zegen
U tegen.

'k Heb u altijd verwacht; gij waart
Onder de wit-en-roode beloften,
Die stonden om mijn lichtgedofte
Wieg in teeder rijm geschaard,
De zoete gaven van te schreien of te
Lachen op aard.

In de paleizen der droomen
Stond ik voor uw troon als knaap;
Onder de hooge boomen
Van den eersten slaap
Mocht soms mijn jonge schromen
U tegenkomen....

Zal de droom nu treden
In het lichte heden,
En wandlen, een aardekind, onder de zon?
Of zal de wereld worden onttogen
Aan mijn oogen,
Die maar zullen drinken uit der droomen wonderenbron?...

O kom niet de verre wegen
Der onbekenden! -
Al witte rozen mijner gedachten zenden
Door bleeke zon haar bleeken zegen
U tegen.

Door zomerregen late.

Door zomerregen late
Zonneschijn. -
Hoe komt mijn ziel ineens te zijn
In stad van gouden straten?...

Onder weenende wolken
Gouden stad
Als een verzonken oude schat
In koele kolken.

Ver in het zilverdonkre
Oosten moet
Gods lichtgespannen boog in gloed
Van tinten flonkren....

Door regenmoede treuren
Van verdriet
Breekt blijdschaps late zon tot lied
Van weemoedhelle kleuren.

Dat ik moog leven.

VOOR G.

Dat ik moog leven tot dien dag,
Waarop gij zeker komen zult; -
Drink, ziel, uw eigen tranen van geduld,
Totdat in tranen breek' dees zonnestrakke lach.

Lach niet tot mij; ik ween zoo gauw, -
En iedre lach wordt met geschrei bezonnen;
Morgen aan morgen rees mijn hoofd uit dauw
Van tranendroomen met uw lach begonnen.

Ik zag uw lach, en in zijn diepe licht
Tranen oneindig, ongeschreid,
Als onder hooge maan de oneindigheid
Van een stil meer, waarom het duister dicht.

Lach niet tot mij; ik zelf zal veilig
Lachen den gouden tijd over u henen;
Van dit licht leven zijn al uren heilig,
Heiligst is éene.

Eens zult ge vragend opzien naar den tijd
Uit uw verblijven,
En zien van uren al gewijd
Het uur van schreien.

Den tranenbloei van uw lieve oogen,
De licht-begeerlijke,
Zullen mijn arme dagen mogen
Verheerlijken.

Hemelsche zon en maan
Zullen om ons weenen
Haar goud- en zilvermisten,
En door haar teedre gloriën henen
Zal van u gaan
Tranenbaan
Van vlamme amethysten.

Uw bleekschoon hoofd in schaduwshijne' haren
Zal wegen op mijn fluisterkloppend hart,
En, starre sterren, zullen mijn twee oogen staren
En zien de dagen en de nachten varen
Als glimpen langs der tijden steile zwart.

Aan verre grens, waar dag en nacht vervagen,
Gaan de eeuwen openen haar elpen deuren
Der leedontbloede ziel, die in hel treuren,
Op eigen tranenstroom gedragen,

Met vlammschoon den schemernacht zal scheuren
En redden door zijn sidderende vlagen
Haar eeuwigwondre geuren.

Dan zal der blijdschap diep verborgen schat
In zon van eeuwigheid, aan eindeloosheids kinnen
Liggen voor ons als een morgenstad,
Uit hoogen hemel neêrgevallen, -

En al uw tranen zullen in haar luister klimmen
En, late sterren, in den nieuwen dag verglimmen,
Waar goden lachen in de gouden hallen.

Ik wil mezelf.

Ik wil mezelf als een boos ding vergeten
En niet-zijn waar Gij één-en-alles zijt;
Want dit is zonde, naast U iets te weten,
En mijn arm zelf is 't laatste wat ik wijd.

Der dingen schijn is lang van één gereten,
En liet ons eenzaam in den wijden tijd, -
Nu zal ook 't zwijgend, over U gezeten
Bleek beeld wegdeizen in Uw heerlijkheid...

Gij zon, die mij van de aard hebt opgetogen,
Een witte wolk in 't blijde blauw der heemlen,
Laat mij nu gansch in U versmelten mogen, -

En dat Uw dag nimmer in nacht verscheemre,
Wier adem kil mij uit dit glansgespannen
Geluk in tranen weêr naar de aard zal bannen.

Als de aard nog nat is.

Als de aard nog nat is
Van zonneregen,
Kom me dan tegen,
Kom me dan tegen;
Uw hart van alle wegen
Weet welk het pad is.

Waar uw verdriet woont
Diep onder boomen,
Kan ik niet komen,
Kan ik niet komen,
Maar helle troost zal stroomen,
Waar u mijn lied troont.

Kom waar uw pijnwoud
Opent op blijde
Zalige weiden,
Zalige weiden,
Daar zal mijn liefde u beiden
In scheemrig kleinhout.

Als avond teêr weeft
Zijn groot erbarmen,
Mogen mijn armen,
Mogen mijn armen
Uw koude hart verwarmen,
Totdat het weêr leeft.

Mijn ziel heeft zoo lang
Gevast van schreien
En lachen beie,
En lachen beie
Om zich devoot te wijen
Tot dezen troostgang.

Toen in den nanachtdauw
Zich moede droomen
Baadden bij 't loome,
Baadden bij 't loome
Licht der laatopgekomen
Dagbleeke maanflambouw,

Heeft zij in 't puurdiep
Der morgenplassen
Haar kleed gewasschen,
Haar kleed gewasschen,
Eer gulden tij ging wassen
En dag zijn uur riep.

Toen wilde dagbeek
In middaggaarde
Zich diep verklaarde,
Zich diep verklaarde,
En over droomende aarde
Kristallen lach leek,

Schepte ik den lichtwijn
In oogebeke,
En waar hem zeker,
 En waar hem zeker,
Tot avondoevers bleeker
 Dan 't sterrelicht zijn.

Eén laat van zonbrand
 Druppende roze
Heb ik gekozen,
 Heb ik gekozen
Uit al de lichteloze
 Bloemen aan bronrand.

Mijn liefde op wacht zal
 Driemaal te zamen
U roepen bij name,
 U roepen bij name
Als een verlate, eenzame
 Vogel in nachtdal....

Als de aard nog nat is
Van zonneren,
Kom me dan tegen,
Kom me dan tegen;
Uw hart van alle wegen
Weet welk het pad is.